

השבת קובעת בדבר שלא נגמרה מלאכתו. ולמדה רבי יוחנן מלשון הברייתא שהלל "לעצמו" אוסר, ומשמע מלשון זאת שכל בני דורו חלוקין עליו, והלכה כמותם.

לה-ב **חצר** שאמר רבי יוחנן אינה קובעת בדבר שלא נגמרה מלאכתו, **לאפוקי** בא רבי יוחנן **מדרבי יעקב**, הסובר שחצר קובעת אפילו בדבר שלא נגמרה מלאכתו.

דתנן: המעביר תאנים בחצרו לקצות – בניו ובני ביתו אוכלין מהן עראי, ופטורין מן המעשר. לפי שאין החצר קובעת בדבר שלא נגמרה מלאכתו.

ותני עלה: רבי יעקב מחייב שהחצר קובעת בכל אופן, ורבי יוסי ברכי יהודה פוטר.

ולאפוקי משיטת רבי יעקב פסק רבי יוחנן שלא כמותו.

תרומה שאמר רבי יוחנן אינה קובעת בדבר שלא נגמרה מלאכתו, **לאפוקי מדרבי אליעזר**:⁽¹⁾

דתנן: פירות שתרמן עד שלא נגמרה מלאכתן:

רבי אליעזר אוסר לאכול מהן עראי, הואיל ונקבעו על ידי התרומה ואף שלא נגמרה מלאכתן.

וחכמים מתירין, הואיל ולא נגמרה מלאכתן, ורבי יוחנן פסק כחכמים.

ובמקח שאמר רבי יוחנן: אינה קובעת אלא

בדבר שלא נגמרה מלאכתו, מבארת הגמרא שני ענינים:

האחד: **מקח** שאמר רבי יוחנן אינו קובע בדבר שלא נגמרה מלאכתו, דבריו בזה הם **כדתניא**:

הלוקח תאנים מעם הארץ – החשודים על המעשרות, וגזרו חכמים להפריש מהן מעשר – במקום שרוב בני אדם מיבשים אותם ודורסין אותם בעיגול לעשותם "עגולי דבילה", ונמצא שעדיין לא נגמרה מלאכתן, הרי זה אוכל מהן עראי, ואף שנעשה בהן מקח, אין המקח קובע אלא בדבר שנגמרה מלאכתו.

וכשמעשרין אין מעשרן אלא **דמאי**, היינו בתורת ספק כשאר פירות הלקוחים מעם הארץ, ואין אומרים: הואיל ולא נגמרה מלאכתן, ודאי לא עישרן עם הארץ, ויתחייב לעשרם בתורת ודאי.

ומשום דקסבר האי תנא, יש שמעשרין קודם גמר מלאכה ומדה הנוהגת היא ומעיקר הדין יש לנו לתלות שעישרו, ואין חיובם במעשר אלא מדרבנן ובתורת ספק.

ומבארת הגמרא:

שמע מינה מבריייתא זו תלת:

א. **שמע מינה: מקח אינה קובעת אלא בדבר שנגמרה מלאכתו, ולפיכך אוכל מהן עראי אף "שלקחן" מעם הארץ, וכפי שאמר רבי יוחנן.**

1. ואף שרבי אליעזר שמותי הוא ופשיטא שאין הלכה כמותו, מכל מקום הואיל ולא מצא מאן

רבי אליעזר בנכנס לחצר, ל"גמור" כשחשכה לו השבת.